

Intet er så ondt, at det ikke er godt for noget

Af Frederikke Winther, ph.d.-stipendiat på Center for Børnelitteratur, DPU

I de fleste eventyr og fantastiske fortællinger får helten til opgave at fordrive det onde, så alle kan leve i tryghed og harmoni med hinanden. I Kenneth Bøgh Andersens fantasyserie 'Den Store Djævelkrig' er det lige omvendt. Her er det onde en nødvendighed, mørkets kræfter et livsvilkår. Det gode skal blandes op med ondt, før der kommer orden i tingene. Og målet er ikke fryd og gammen, men at finde den indre balance mellem rigtigt og forkert, godt og ondt, lys og mørke i det menneskelige sind.

Frederikke Winther

Djævelens Lærling

"Filip Engell er en god dreng. En alt for god dreng. Han lyver aldrig, gør aldrig noget forkert, men," fortæller Kenneth Bøgh Andersen,

"han har ikke noget særlig godt liv og ikke ret mange venner, for han er simpelthen for røvedelig at være sammen med. Det er ikke perfekt for Filip at være perfekt. Han mangler at udvikle den anden side af sig selv. Den mørke, uperfekte side, som vi alle sammen rummer, og som nogen kender bedre end andre."

Filip ryger i seriens første bind, 'Djævelens Lærling', ved en fejl af sted til Helvede, hvor han kommer i lære hos selveste Lucifer. Hermed starter en lang og sej dannelsesrejse, som udfordrer Filip langt ud over grænsen for god opførsel. Han lærer at være ond, prøver at gøre ondskabsfulde ting, han aldrig havde drømt om. Han oplever nydelsen og friheden ved at træde af dydens smalle sti og lade den mørke side af sig selv råde over sine handlinger.

"Måske har der ligget en masse ting og ulmet i ham som god dreng, der pludselig kan bryde løs. Og dermed går jeg ind i diskussionen om, hvad det er, der kan få os til at gøre

ting, vi fortryder bagefter – eller måske ikke fortryder, selv om vi burde. Jeg tror, det er meget vigtigt at stifte bekendtskab med den mørke side af sig selv for at blive hele mennesker. For at blive i stand til at træffe de rigtige valg og i sidste ende at gøre det rigtige. Ved sommetider at være onde lærer vi af det og kan på egen krop mærke og erkende, hvad der er forkert og hvorfor".

At kunne vælge – og vælge fra

For Kenneth Bøgh Andersen er det frie valg og det rette valg et gennemgående tema i livet såvel som i hans bøger.

"Man vil altid have et valg. Og i nogle situationer vil valget være langt sværere at træffe end i andre. Man kan blive fristet, og så er det klart, at det er endnu sværere at vælge og gøre det rigtige. Sådan er livet jo. Man går ikke igennem det uden at blive fristet og forført. Men derfor er det også vigtigt at vide og erfare. Særligt at erfare, når vi vælger forkert. Det er, når vi lærer af vores

fejl, at vi udvikler os og bliver klogere på os selv".

Filip forvandles for en tid til djævel med horn i panden og vinger på ryggen.

"For Filip giver det en afsindig frihed at få lov at være ond. Alligevel er han lettet, da det lykkes ham at afvise ondskaben igen. Men den efterlader rester i ham. Et par buler i

panden som tegn på de horn, han har haft. Tegn på de erfaringer, han nu har gjort sig med de mørkere sider af sin personlighed. Ind imellem savner han den frihed, vingerne og vildskaben gav ham, men med tiden som djævel har han også fået en viden, der giver ham evnen til at vælge og vælge fra".

Hvis man sammenligner Filips oplevelse af ondskab med eksempelvis børns mobberi i den virkelige verden, mener Kenneth Bøgh Andersen, at der er meget at lære af sådanne situationer. Det kan være som den, der mobber, eller den, der overværer nogen blive mobbet og ikke griber ind. "Den følelse af, at det, jeg lige gjorde, var noget skidt, er en vigtig erfaring. Det er ikke nok, at forældre eller lærere siger, det må man ikke. Man skal selv mærke og erfare, at det er forkert at gøre andre mennesker ondt, før man reelt set er i stand til at vælge at lade være."

Læste erfaringer

"Men den følelsesmæssige erfaring af, hvad der er godt og skidt, tror jeg også, man kan få, når man sidder og læser og oplever gennem hovedpersonens tanker og følelser. På den måde tror jeg, der gemmer sig mange erkendelser i det at læse en bog. Jeg bruger gysergenren til at fortælle noget om de onde sider af mennesker, og den historie, jeg vil fortælle, ligger ikke kun i handlingen, men i lige så høj grad i måden, jeg kommunikerer historien på gennem gys, gru, humor og fantastiske hændelser. I mine gysernoveller

"... der findes ikke mere interessante og elementære spørgsmål end spørgsmålene om Gud. Hvis han er god, hvorfor er der så ondskab i verden? Hvordan er Himlen? Hvem er djævelen? Dét synes jeg, at fantasygenren er god til at vende de spørgsmål, fordi det kan gøres på en konkret måde ved at tage læserne med ned i helvede og møde Lucifer." (Kenneth Bøgh Andersen til Katrine Balslev i "Kristeligt Dagblad" d. 29.04.09)

fra 'En rejse gennem natten'-bøgerne stifter læseren bekendtskab med nogle af de virkelig mørke ting, man kan rumme, og som de fleste kan genkende i sig selv. Måske kan man i bøgerne komme ud af nogle veje, man aldrig selv ville gå ud af, og dermed begynde at lære noget om, hvordan mennesker kan reagere i pressede situationer, og hvad man selv tænker om det, hovedpersonen oplever. Når man læser, bliver teksten virkelig i læserens hoved, og når man stopper med at læse, stopper historien. Bog og læser eksisterer sammen, og samtidig bliver refleksionsniveauet meget dybere end ved eksempelvis film, fordi det tager tid at læse en bog. Bogen er et besværligt medie, som kræver ro og fordybelse, og hvis der er noget, du ikke lige forstår, er du nødt til at læse det igen. En film eksempelvis kører bare videre uden at levne tid til de fantastiske tanker eller tvivlsspørgsmål, en god historie kan udløse hos læseren eller seeren. Derfor er det vigtigt at læse. De, der ikke læser, går glip af mange tanker, erfaringer og erkendelser om sig selv og livet omkring dem."

Bibelhistoriernes bagsider

Kenneth Bøgh Andersens 'Den Store Djævlekrig' er skrevet med store, blodige armbevægelser. Med humoristiske og maleriske beskrivelser indretter og befolker han Paradis og Helvede og forsøger at give svar på nogle af de største spørgsmål: Er der et liv efter døden? Hvordan er Gud? Hvad er meningen med livet? Samtidig rejser historien om Filips færd mindst lige så mange nye spørgsmål om liv og død, godt og godt, rigtigt og forkert. Kenneth Bøgh Andersen udforsker sammenhængen mellem modsætninger og udvikler en slags ondskabens filosofi. Alting har en bagside. Den kommer bare sjældent frem i lyset.

"Jeg har altid været meget optaget af bibelhistorie og især den mere ukendte og skjulte del af fortællingerne, der omhandler Djævelen og

Kenneth Bøgh Andersen

Kenneth Bøgh Andersen er født i 1976 og vokset op i Ringsted. Han forlod folkeskolen efter 10. klasse og tog studentereksamen fra Haslev Gymnasium i 1996. I 2002 blev han lærer og arbejdede indtil 2007 arbejdet på Skolen på La Coursvej i Frederiksberg Kommune, hvorefter han blev forfatter på fuld tid. Han debuterede som forfatter med trilogien Slaget i Caissa i 2000, to år efter fulgte gysernovellerne En rejse gennem natten og i 2003 kom så De hvide mænd, der er en science fiction-roman – og siden er det gået slag i slag. Trilogien om Antboy udkom i 2007 og er en historie, der spiller på flere strenge. Senest har han udgivet "Den forkerte død", der er 3. bind i "Den Store Djævlekrig"-serien, der vil blive på i alt 4 bind.

ondskaben. Alle ved, hvordan Adam og Eva blev til, men hvor kom Lucifer fra? De færreste ved, at han oprindeligt var en af Guds højest betroede engle, indtil Lucifer en dag gjorde oprør, og der blev krig i Himlen. Og selv som Helvedets hersker er han i min historie ikke absolut ond, men har en god kerne inderst inde. Ellers kunne han slet ikke sidde på tronen, det ville være for meget af det onde. Ligesom Gud, som hersker i den anden ende af universet, heller ikke er rendyrket god. Bare fordi man har skabt al ting, behøver man jo ikke selv at være perfekt."

I 'Den Store Djævlekrig' er Gud og Djævelen gamle venner, der dog diskuterer og udveksler spydigheder i al fredsommelighed. Men Kenneth Bøgh Andersen fastholder, at det ikke er en blasfemisk bog. "Jeg tager Djævelens parti, men jeg taler ikke imod Gud. Jeg leger bare med tanken om, at tingenes forhold er en anelse mere nuancerede, end de normalt fremstilles."

Noahs rædsler

Kenneth Bøgh Andersen digter videre på og rundt om de dogmatiske sandheder. Han leder på skyggesiden og lægger et nyt perspektiv til den gamle idéhistorie.

"Tag historien om Noahs Ark for

eksempel. På de fleste børnebibler smiler Noah sødt på forsiden, og arken og dyrene kan fås som Playmobil-sæt! Men det er jo en utrolig grusom historie, hvis man vender den om og ser den fra Noahs synsvinkel. Han har oplevet Syndfloden. Millioner af dyr og mennesker liggende skrigende i vandet, uden at han kunne hjælpe dem – uden at han måtte hjælpe dem. Det må da have været noget af det værst tænkelige – så hellere dø! Derfor flakker Noah rundt som en sølle, gammel og desillusioneret olding, da Filip støder på ham i Helvede. Han har fravalgt den grusomme gud”.

Spis, hvis du vil

”Et andet eksempel er scenen hvor Adam og Eva spiser af Kundskabens Træ. Den scene er meget kort i

Biblen. Slangen frister dem. Adam og Eva siger, at de ikke må spise af træet for Gud, for så skal de dø. Slangen svarer bare, at de ikke vil dø, og så spiser de. Jeg vil gerne vise nogle af alle de argumenter, der kan have været i den samtale, som gjorde, at Adam og Eva rent faktisk trodsede Guds ord og spiste af frugten.” Og for Kenneth Bøgh Andersen symboliserer scenen omkring Syndefaldet hele ideen med menneskets frie valg, som er så central.

”Havde Gud placeret træet uden for synsvidde eller bag pigtråd, havde Adam og Eva ikke haft valget. Men i og med at han stillede det lige foran næsen af dem, gav han dem retten til selv at vælge, og det er det, det hele

handler om. At vælge og at lære at vælge det rigtige, så vi kan lære at passe på os selv. Vi skal selv tage ansvar, det er ikke Guds opgave. For han er der nok ikke alligevel...”

Læs mere om serien 'Den Store Djævlekrig', om forfatteren og om hans andre bøger på www.kenneth-boeghandersen.dk

Uddrag fra 'Den forkerte død' – Den Store Djævlekrig 3 (s.174):

”Dø?” Den blide, bløde stemme ler, og også latteren er blid og blød. Som en varm dyne om ens sjæl. ”I skal ikke dø. Denne frugt giver kundskab og indsigt! Jeg har selv spist den, og jeg lever jo stadig! Og mit liv er endda blevet mere værdifuldt, end skæbnen nogensinde havde tænkt det. Dette træ bærer frugt med viden om godt og ondt. Og hvis ondskaben findes, er det så ikke klogt at kunne genkende den, så den kan undgås?”

”Jo...” En tøven i hendes stemme.

”Det kan Gud umuligt straffe jer for, hvis han er retfærdig. Og hvis han er uretfærdig, så er han vel ikke Gud og skal derfor ikke adlydes! Mon ikke han prøver

jer? Prøver, om I tør overvinde jeres frygt for døden for at få kundskab om godt og ondt? For han ved, at hvis I spiser af træet, så vil jeres øjne og sind åbnes, og I vil selv blive som han. I vil blive som guder!”

”Men...”

Den anden stemme afbryder, blidere og blødere end nogen sinde. Næsten en hvislen. ”Hvorfor har Gud skabt træet, hvis det ikke må spises? Det kan ikke være ondskab at spise det, for ondskaben kan umuligt findes her, så nær Himlen. Så spis af træet, Eva. Trods Herrens forbud og bestå hans prøve. Spis ... af ... træet.”